

Föreskrift 49/011/2002

YRKESEXAMEN I FOTVÅRD
2002

GRUNDER FÖR
FRISTÅENDE EXAMEN

YRKESEXAMEN I FOTVÅRD

EXAMENSGRUNDER

UTBILDNINGSTYRELSEN 2003

Edita Prima Oy
Helsingfors 2003

ISBN 952-13-1774-4(häft.)
ISBN 952-13-1775-2(pdf)

DNR **49 /011/2002**

FÖRESKRIFT **Iakttas som förpliktande**

DATUM **30.8.2002**

Giltighetstid **fr.o.m. 15.9.2002 tillsvidare**

De stadganden på vilka befogenheten att
utfärda föreskriften bygger

L 631/1998 13 § 2 mom

F 812/1998 1 § 1 mom

Upphäver Föreskrift Nr

Ändrar Föreskrift Nr

GRUNDERNA FÖR YRKESEXAMEN I FOTVÅRD

Utbildningsstyrelsen har fastställt grunder för yrkesexamen i fotvård.
Examensgrunderna skall iakttas fr.o.m. 15.9.2002 tillsvidare.

Utbildningsanordnare som ordnar utbildning som förbereder för examen eller
för del därav skall göra upp och godkänna en läroplan för utbildningen med
beaktande av vad som bestämts i dessa grunder. Som en del av den förberedande
utbildningen skall ordnas prov som utvisar yrkesskickligheten.

Examenskommissionen, examensarrangören och utbildningsanordnaren kan inte
lämna grunderna för examen obaktade eller avvika från dem.

Om de uppgifter som skall antecknas på betygen och om betygsmo­dellerna samt
om grunderna för uppgörandet av de personliga studieprogrammen bestäms
separat.

Generaldirektör

JUKKA SARJALA

Jukka Sarjala

Undervisningsråd

SOILA RIKKINEN

Soila Rikkinen

INNEHÅLL

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM	7
1 § Fristående examina	7
2 § Förberedande utbildning för fristående examina	7
3 § De allmänna grunderna för sättet av påvisa yrkesskicklighet och för bedömning av examensprestationerna	8

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN I FOTVÅRD	8
1 § Examensdelarna	8

Kapitel 3

YRKESSKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN I FOTVÅRD OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN	10
--	----

A. DE OBLIGATORISKA EXAMENSDELARNA..... 10

1 § Fotvården och utvecklingen av fotvårdsarbetet som en del av social- och hälsovårdens servicesystem	10
a) Kraven på yrkesskicklighet	10
b) Mål och kriterier för bedömningen	10
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	13
2 § Fotvårdsprocessen	14
a) Kraven på yrkesskicklighet	14
b) Mål och kriterier för bedömningen	14
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	19
3 § Fotvård i krävande klientarbete	20
a) Kraven på yrkesskicklighet	20
b) Mål och kriterier för bedömningen	20
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	22

B. DE VALFRIA EXAMENSDELARNA 23

4 § Självständig yrkesutövning	23
a) Kraven på yrkesskicklighet	23
b) Mål och kriterier för bedömningen	23
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	25
5 § Eteriska oljor inom fotvård	26
a) Kraven på yrkesskicklighet	26
b) Mål och kriterier för bedömningen	26
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	28

6 § Zonterapeutisk fotmassage.....	29
a) Kraven på yrkesskicklighet	29
b) Mål och kriterier för bedömningen	29
c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten	31

BILAGA 1

Beskrivning av arbetet för dem som avlagt yrkesexamen i fotvård.....	32
--	----

BILAGA 2

Eteriska oljor som lämpar sig för fotvård.....	33
--	----

Kapitel 1

SYFTET MED FRISTÅENDE EXAMINA OCH MÅLEN FÖR DEM

1 § FRISTÅENDE EXAMINA

De fristående examina är inte beroende av det sätt på vilket man förvärvat sig sin yrkesskicklighet. Det kunnande som examinanderna har skaffat sig genom utbildning, i arbetslivet eller genom sina intressen behandlas som en helhet, så att detta kunnande kan användas när den erfordrade yrkesskickligheten skall påvisas vid de fristående yrkesproven.

De fristående examina är modulära till sin struktur. De utgörs av uppgiftshelheter, som baseras på arbetslivet och dess utvecklingsbehov och som präglas av det som förenar verksamheten med den teoretiska grunden, av mångsidig yrkesskicklighet och av att arbetsprocessen integreras med resultaten av den. Varje del av en examen utgör ett delområde av yrkeskompetensen, som kan lyftas ut ur den naturliga arbetsprocessen och bilda en självständig helhet som kan bedömas. De fristående yrkesproven arrangeras och avläggs flexibelt för en examensdel i sänder. Examinandernas mål kan också vara att endast avlägga en eller flera delar av en examen, inte hela examen.

Grunden för beskrivningen av kraven på yrkesskicklighet är den kvalifikationsbestämning som anses vara lämpligast för yrkesområdet. Beskrivningen koncentreras på kraven för branschens centrala funktioner, behärskning av verksamhetsprocessen och omfattande yrkespraxis. I kraven ingår också de för arbetslivet nödvändiga språkkunskaperna och sociala färdigheterna.

2 § FÖRBEREDANDE UTBILDNING FÖR FRISTÅENDE EXAMINA

Systemet med fristående examina ställer inte examinanderna inför förhandsvillkor i fråga om utbildning. Emellertid avläggs dessa examina i allmänhet i samband med något slag av förberedande utbildning.

Den som anordnar förberedande utbildning skall fastställa läroplanen för utbildningen enligt examensgrunderna. Utbildningen och de fristående yrkesprov som ingår i den skall läggas upp enligt examensdelarna. Det åligger utbildningsanordnaren att arrangera de fristående yrkesproven som en del av den förberedande utbildningen. Till de studerandes skyldigheter hör att delta i dessa prov i samband med studierna.

De gemensamma studier, som ingår i en grundexamen som avläggs som grundläggande yrkesutbildning, är inte obligatoriska i en utbildning som förbereder för en grundexamen som avläggs som en fristående examen. Målen för dessa studier beaktas dock i tillämpliga delar i läroplanen och i arrangemangen för undervisningen.

3 § DE ALLMÄNNA GRUNDERNA FÖR SÄTTET AV PÅVISA YRKESSKICKLIGHET OCH FÖR BEDÖMNING AV EXAMENSPRESTATIONERNA

Bedömningen av de fristående yrkesproven förutsätter metodisk insamling av material, beslutsfattande och dokumentering angående examinandernas yrkesmässiga och arbetsrelaterade färdigheter, som jämförs med de i examensgrunderna fastställda kraven på yrkesskicklighet och med bedömningskriterierna. Tyngdpunkten vid bedömningen ligger på det praktiska arbetet och arbetsmetoderna. Färdigheterna eller kunnandet bedöms i allmänhet direkt enligt motsvarande arbete.

Miljön för de fristående yrkesproven skall vara verklig eller så realistisk som möjligt. Vid bedömningen tillämpas mångsidigt olika kvalitativa bedömningsmetoder såsom iakttagelser, intervjuer, frågor och portföljer samt självbedömning och gruppbedömning. De fristående yrkesproven läggs upp enligt examensdelarna så att man vid proven kan bedöma om examinanden uppfyller de centrala kraven på behärskan av yrket.

Målen för bedömningen anger de kompetensområden som ägnas speciell uppmärksamhet vid bedömningen. Målen hänför sig till de centrala färdigheterna och man ser till att examinanden behärskar den teori som ligger till grund för arbetet samt att han/hon behärskar arbetsmetoder, arbetsutrustning, material och arbetsprocesser. Såväl målen för bedömningen som bedömningskriterierna härleds ur kraven på yrkesskicklighet för motsvarande examensdel. Kriterierna för bedömningen baserar sig på målen för bedömningen och de anger och preciserar prestationer på olika nivåer. Bedömningskriterierna utgör trösklar med vilkas hjälp det är möjligt att differentiera kompetensnivån.

Kapitel 2

UPPBYGGNADEN AV YRKESEXAMEN I FOTVÅRD

1 § DELARNA I EXAMEN

I kraven på yrkesskicklighet i yrkesexamen i fotvård förutsätts att examinanden har kunskaper och färdigheter som motsvarar grundutbildningen för yrkesverksamma inom sjukvården eller grundutbildningen inom skönhetsbranschen. För att få sin examen skall examinanden dessutom avlägga kompletterande och fördjupade studier samt ha tillräcklig arbetserfarenhet inom branschen.

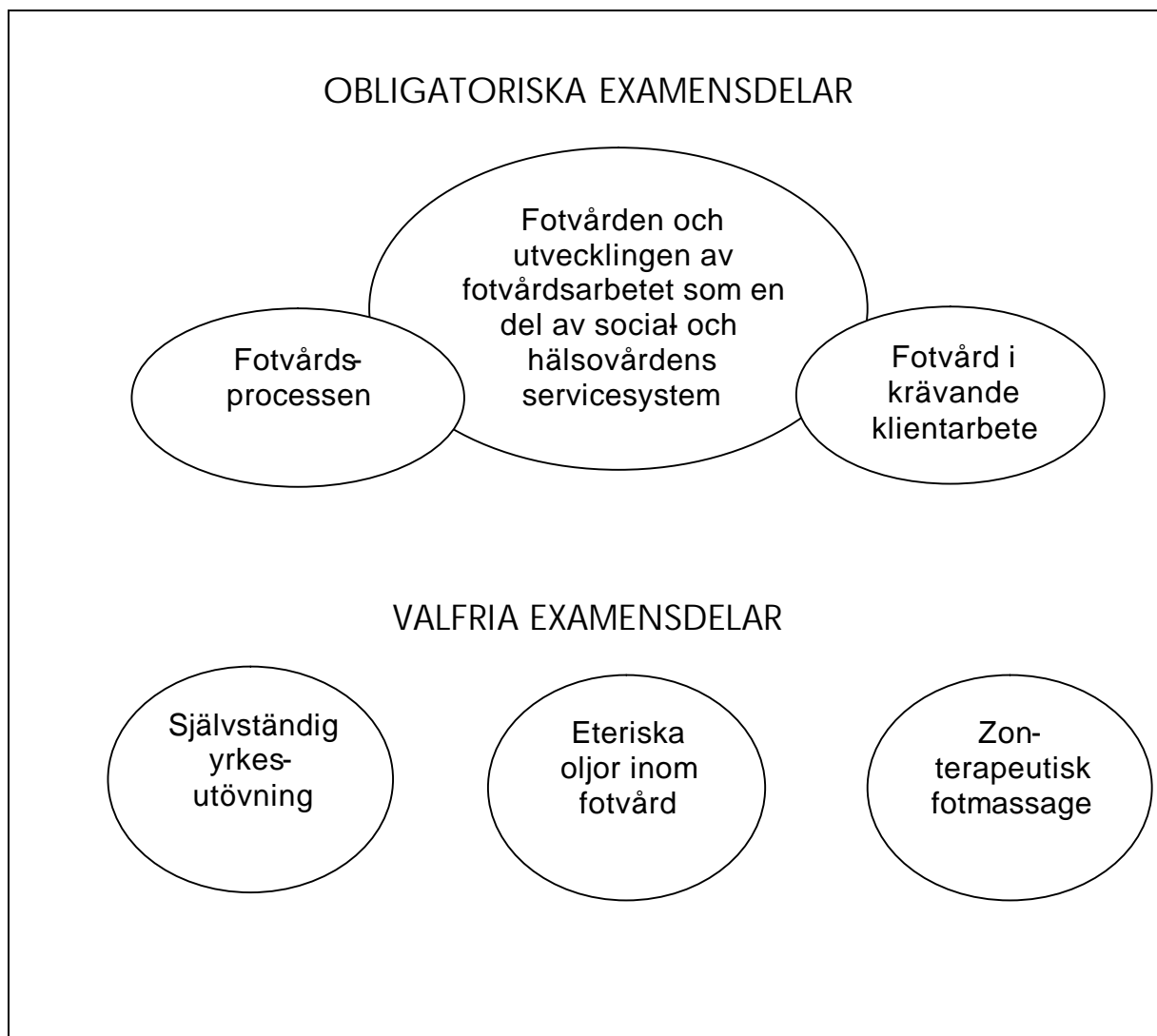
Examen består av tre obligatoriska delar och en valfri del. Examinanden skall ha avlagt delen ”Fotvårdsprocessen” med godkänt resultat innan han eller hon kan delta i yrkesprovet i delen ”Fotvård i krävande klientarbete”. Examen är komplett när alla delar som krävs har avlagts med godkänt betyg.

De obligatoriska delarna i yrkesexamen i fotvård är:

1. Fotvården och utvecklingen av fotvårdsarbetet som en del av social- och hälsovårdens servicesystem
2. Fotvårdsprocessen
3. Fotvård i krävande klientarbete

De valfria delarna i yrkesexamen i fotvård är:

4. Självständig yrkesutövning
5. Eteriska oljor inom fotvård
6. Zonterapeutisk fotmassage

Figur 1. Delarna i yrkesexamen i fotvård

Kapitel 3

YRKESKICKLIGHET SOM KRÄVS I YRKESEXAMEN I FOTVÅRD OCH GRUNDERNA FÖR BEDÖMNINGEN

A. OBLIGATORISKA EXAMENSDELAR

1 § FOTVÅRDEN OCH UTVECKLINGEN AV FOTVÅRDSARBETET SOM EN DEL AV SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDENS SERVICESYSTEM

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden skall känna till och följa social- och hälsovårdens etiska principer samt kunna beskriva principernas betydelse i yrkesutövningen.	Social- och hälsovårdens etiska principer: ? känner till de etiska rekommendationerna utfärdade av ETENE (Riksomfattande etiska delegationen inom hälso- och sjukvården) ? känner till de etiska reglerna för socialvården ? följer rekommendationerna i sitt arbete
Examinanden skall följa de författningar som berör yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården samt förstå författningarnas innehåll och betydelse i det egna arbetet.	Skyldigheter för yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården: ? kan redogöra för de författningar och skyldigheter som berör yrkesutbildade personer inom social- och hälsovården - lagen (559/1994) och förordningen (564/1994) om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården - lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) - lagen om patientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) - lagen om smittsamma sjukdomar (583/1986) - arbetarskyddslagen (299/1958) - patientskadelagen (585/1986) ? följer de ovanstående författningarna i sitt arbete

<p>Examinanden skall känna till arbets- och ansvarsområden för de sakkunniga som verkar inom social- och hälsovården när det gäller fotvård samt var yrkesexamen i fotvård placerar sig i examenssystemet för andra stadiet.</p> <p>Examinanden skall kunna samarbeta med andra yrkesgrupper.</p> <p>Examinanden skall känna till social- och hälsovårdens samarbets- och expertnätverk för att kunna använda det som stöd i sitt eget arbete och samarbeta med nätverkets medlemmar.</p>	<p>Kännedom om arbets- och ansvarsområden inom social- och hälsovården när det gäller fotvård:</p> <p>? kan beskriva arbets- och ansvarsområdena för de yrkesgrupper som sysslar med fotvård, bl.a.</p> <ul style="list-style-type: none"> - fotvårdare - fotterapeut - personer som avlagt yrkesexamen i fotvård - kosmetolog - läkare - vårdare - fysioterapeut <p>? kan beskriva var yrkesexamen i fotvård placerar sig i examenssystemet för andra stadiet</p> <p>Yrkesövergripande samarbete:</p> <p>? deltar i förebyggande vård och behandling av fotproblem som medlem av en arbetsgrupp</p> <p>? är med och planerar och skapar välfungerande servicekedjor som medlem av en arbetsgrupp</p> <p>Kännedom om sakkunnignätverket samt samarbete:</p> <p>? kan förklara vilket sakkunnignätverk inom social- och hälsovården som är viktigt med tanke på det egna arbetet</p> <p>? kan vid behov hänvisa klienten till sakkunniga som arbetar utanför social- och hälsovårdens servicesystem</p> <p>? samarbetar med medlemmarna i nätverket</p>
<p>Examinanden skall vara medveten om sitt eget sätt att hantera kunskap och förstå sitt eget inlärningsätt.</p> <p>Examinanden skall förstå kunskapens praktiska betydelse i sitt arbete.</p>	<p>Kännedom om det egna sättet att behandla kunskap och lära sig:</p> <p>? kan under handledning klargöra sitt eget sätt att lära sig samt samla in och behandla information</p> <p>? tar ansvar för sin egen inläring</p> <p>? ber om handledning vid behov</p> <p>Kunskapens praktiska betydelse:</p> <p>? kan bedöma kunskapens praktiska betydelse i det egna arbetet</p> <p>? söker aktuell information inom den egna</p>

	<p>branschen på olika sätt</p> <p>? kan kritiskt välja ut fakta som skall användas i fotvårdsarbetet</p> <p>? kan motivera valet av fakta</p>
<p>Examinanden skall kunna använda dator för kunskapssökning och informationsbehandling.</p>	<p>Färdigheter i kunskapssökning och databehandling:</p> <p>? kan använda ordbehandlingsprogram, e-post och Internet</p> <p>? kan använda olika dataprogram inom branschen</p> <ul style="list-style-type: none"> - vårdplaneringsprogram - kundkortsprogram - tidsbeställningsprogram
<p>Examinanden skall kunna bedöma sitt eget arbete och utveckla sina yrkesfärdigheter.</p> <p>Examinanden skall kunna ta ansvar för utvecklingen av sitt yrkesområde.</p>	<p>Att bedöma och utveckla sin egen yrkeskicklighet:</p> <p>? kan bedöma sina egna färdigheter realistiskt</p> <p>? kan värdesätta sina färdigheter</p> <p>? kan definiera sina utvecklingsbehov och planera sin utveckling utifrån dem</p> <p>? kan be om och ta emot feedback och använda den till att utveckla sin yrkeskicklighet</p> <p>Att utveckla det egna yrkesområdet:</p> <p>? uppfattar utvecklingsbehoven inom den egna branschen</p> <p>? framför förslag på hur branschen kan utvecklas</p>
<p>Examinanden skall kunna planera fotvårdsverksamheten i sin arbetsenhet.</p> <p>Examinanden skall kunna göra en grundlig planering av fotvårdsmiljön i ett behandlingsrum, i anstaltsmiljö och vid hembesök.</p> <p>Examinanden skall hålla vårdmiljön ren och snygg, hålla den hygieniska standard som krävs i en vårdmiljö samt kunna sköta de redskap som används i arbetet.</p>	<p>Att planera verksamheten:</p> <p>? gör upp en plan för hur fotvården skall anordnas inom den egna arbetsenheten utifrån diskussioner med övriga berörda</p> <p>Att planera vårdmiljön:</p> <p>? kan göra en realistisk plan över hur fotvårdsmiljön kan anordnas a) i ett behandlingsrum b) i anstaltsmiljö c) i klientens hem</p> <p>? beaktar arbetarskyddslagen, de mikrobiologiska grunderna och infektionsbekämpningen i sin plan</p> <p>Att hålla vårdmiljön ren och snygg:</p> <p>? känner till och följer den renhetsstandard som krävs vid fotvård</p> <p>? följer upp vårdlokalernas hygieniska standard</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ? håller allmän ordning i vårdlokalerna ? sköter sina vårdredskap ändamålsenligt
<p>Examinanden skall kunna samarbeta med olika yrkesgrupper och myndigheter som ansvarar för hygien.</p> <p>Examinanden skall kunna utveckla sin vårdmiljö.</p>	<p>Att samarbeta:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? använder sig av sjukhusets, hälsovårdscentralens, hygienkötarens, kommunens hälsoinspektörs samt andra hygienexperters kunskaper och tjänster som hjälp i verksamheten och planeringen av vårdmiljön <p>Att utveckla vårdmiljön:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? bedömer hur vårdmiljön fungerar och utvecklar den vid behov
<p>Examinanden skall följa principerna för intern företagsamhet i sitt arbete.</p> <p>Examinanden skall ge god kundbetjäning i sitt arbete.</p>	<p>Intern företagsamhet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? arbetar ekonomiskt ? arbetar ansvarsfullt ? arbetar initiativrikt och flexibelt ? kan sköta tidsbeställningen ? kan sköta kundfaktureringen <p>Att arbeta enligt principerna för kundbetjäning:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? bemöter klienter och samarbetspartners med respekt ? respekterar klientens åsikter ? respekterar sederna hos klienter som kommer från andra kulturer ? uppträder och klär sig sakligt
<p>Examinanden skall kunna ge första hjälp.</p>	<p>Att behärska första hjälp:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? klarar FRK:s kurs i första hjälp på nivå I ? ser vid behov till att klienten får ändamålsenlig vård vid sjukdoms- och olycksfall
<p>Examinanden skall vara mån om sin egen arbetshälsa.</p>	<p>Att upprätthålla arbetsförmågan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan dela upp arbetet så att det råder jämvikt mellan arbete, fritid och umgängesliv ? är mån om sin egen hälsa och välmåga

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

I den här delen av examen skall examinandena, i egenskap av fotvårdsexpert, visa att han eller hon arbetar enligt social- och hälsovårdens etiska principer samt de lagar som reglerar verksamheten. Examinanden skall ändamålsenligt använda sig av det yrkesövergripande samarbetsnätverket i sitt arbete och känna till ansvarsområdena för de olika yrkesgrupper som deltar i fotvården. För att man skall kunna bedöma planeringen av fotvårds-

verksamheten skall examinanden göra upp en plan över hur fotvården kunde anordnas inom den egna arbetsenheten.

Bedömningen baserar sig på uppföljning av enskilda vårdsituationer och olika interaktions- och samarbetssituationer. Som stöd för bedömningen använder man skriftliga utredningar, muntliga motiveringar, utvecklingsplaner, projektrapporter, en provportfölj och feedback från samarbetspartners samt självvärdering.

Den här delen i examen skall bedömas av tre parter. Dels bedöms den av en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här examensdelen. Den skall också bedömas av arbetsgivaren eller av en arbetstagare på arbetsplatsen som är fotvårdare eller foterapeut eller som har avlagt yrkesexamen i fotvård och som har tillräcklig arbetserfarenhet. Vid behov kan man vid bedömningen dessutom ta hjälp av andra yrkespersoner inom social- och hälsovården. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De iakttagelser och beslut som ligger till grund för bedömningen dokumenteras och meddelas examinanden omedelbart efter bedömningstillfället.

2 § FOTVÅRDSPROCESSEN

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden skall betrakta och ta hänsyn till klienten som helhet.	Att se till klienten som helhet: ? iakttar klientens fysiska, sociala och psykiska tillstånd och hänvisar honom annan hjälp vid behov
Examinanden skall skapa ett öppet och förtroendefullt interaktionsförhållande till klienten och respektera hans självbestämmanderätt.	Att skapa ett interaktionsförhållande: ? uppträder likvärdigt och ärligt mot alla klienter ? respekterar klientens självbestämmanderätt ? förhåller sig sakligt och uppträder naturligt även mot personer som kan ha ett krävande beteende (t.ex. dementa, mentalt sjuka och utvecklingsstörda klienter) ? skapar en trygg vårdsituation
Examinanden skall kunna kommunicera klart, begripligt och mångsidigt med klienten.	Att kommunicera med klienten: ? uttrycker sig klart muntligen ? använder gester, miner och kroppsspråk som stöd för den verbala kommunikationen och inte i konflikt med den ? tar vid behov hjälp av klientens närstående eller vårdpersonalen för att underlätta kommunikationen med klienten
Examinanden skall kunna klargöra huruvida klienten behöver hjälp med att röra sig och fungera i anslutning till vårdsituationen.	Att klargöra behovet av hjälp: ? observerar klientens rörelse- och funktionsförmåga ? frågar om klienten behöver hjälp

<p>Examinanden skall kunna hjälpa klienten på ett tryggt sätt i vårdsituationen med hänsyn till klientens förutsättningar och utan att inkräkta på klientens egen aktivitet och självständighet.</p>	<p>? utreder på andra sätt om klienten behöver hjälp (genom klientens anhöriga/vårdpersonalen, patientjournalen)</p> <p>Att hjälpa klienten i vårdsituationen:</p> <p>? kan hjälpa och handleda klienten att röra sig och förflytta sig tryggt</p> <p>? bereder vid behov mer plats i vårdmiljön om det är möjligt och ser till att miljön är säker</p> <p>? kan hjälpa och handleda klienten att klä av sig och på sig</p> <p>? uppmuntrar och handleder klienten att klara sig själv så mycket som möjligt och hjälper bara till när det behövs</p> <p>? väljer själv ergonomiskt riktiga arbetsställningar och arbetssätt</p>
<p><u>Att samla information</u></p> <p>Examinanden skall, med respekt för klientens självbestämmanderätt och med beaktande av dataskyddslagen, samla in den information som behövs i vården och kunna använda olika informations-sökningsmetoder när han kartlägger klientens problem.</p> <p>Examinanden skall kunna göra en välmotiverad klinisk undersökning av klientens nedre extremiteter utifrån kunskapen om människokroppens uppbyggnad och funktion.</p>	<p>Att behärska metoder för informationssökning:</p> <p>? respekterar klientens självbestämmanderätt vid informationssökningen</p> <p>? känner till innehållet i dataskyddslagen i behövlig omfattning och följer den</p> <p>? samlar in förhandsinformation av klienten, olika sakkunniga och klientens närstående</p> <p>? samlar in information förutom via skriftliga källor också genom aktivt lyssnande, helhetsbetonade observationer, intervjuer och palpation</p> <p>Att undersöka de nedre extremiteterna:</p> <p>? motiverar sin undersökning på ett tillförlitligt sätt</p> <p>? klargör genom observation och palpation</p> <ul style="list-style-type: none"> - hudens och naglarnas kondition - den lösa bindvävens kondition - musklernas funktion - ledernas position och funktion - blodcirkulationen i de nedre extremiteterna - det perifera nervsystemets tillstånd (känsln) - allmänna sjukdomssymtom i de nedre extremiteterna <p>? klargör genom observationer</p> <ul style="list-style-type: none"> - hållningen - belastningen av de nedre extremiteterna

<p>Examinanden skall kunna dokumentera resultaten av sin undersökning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - gångens symmetri - hur strumpor och skor passar ? klargör genom att fråga klienten - om klienten upplever smärta - om klienten använder mediciner <p>Att dokumentera resultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? antecknar viktig information om vården och planeringen av vården i vårdplaneringsblanketten
<p><u>Att planera vården:</u></p> <p>Examinanden skall kunna planera en individuell fotbehandling utifrån de problem som klienten upplever och de undersökningar som gjorts.</p> <p>När examinanden planerar vården av klienten skall han kunna bedöma sina egna färdigheter och känna till sitt ansvarsområde samt vid behov hänvisa klienten till andra sakkunniga inom servicesystemet.</p>	<p>Att göra upp en helhetsbetonad vårdplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? prioriterar problemen med hänsyn till de resurser som står till förfogande ? ställer upp mål ? låter klienten delta i beslutsfattandet ? väljer behandlingsmetoder som är lämpliga med tanke på klientens tillstånd ? planerar hur vården skall genomföras tillsammans med klienten <p>Ansvarskänsla:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? arbetar inom sitt eget ansvarsområde ? känner till de lokala servicesystemen och nätverken ? konsulterar vid behov andra sakkunniga och/eller hänvisar klienten deras tjänster
<p><u>Att genomföra vården:</u></p> <p>Examinanden skall kunna ge klienten (och hans närstående) handledning i egenvård av de nedre extremiteterna. Examinanden skall också kunna motivera betydelsen av egenvård i syfte att upprätthålla och främja hälsan samt förebygga problem i de nedre extremiteterna (preventiv synvinkel).</p>	<p>Att ge klienten handledning i egenvård:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? lär klienten att kontrollera de nedre extremiteternas kondition samt lär riskgruppsklienter att bedöma vilka tillstånd som kräver akutvård ? berättar för klienten om faktorer som inverkar på de nedre extremiteternas hälsa ? ger klienten handledning i daglig vård av de nedre extremiteterna ? ger klienten instruktioner i hur han skall vidta överenskomna vårdåtgärder ? lär klienten rörelser som främjar/upprätthåller ämnesomsättningen i de nedre extremiteterna, aktiva muskeltöjningar och rörelser som aktiverar muskelfunktionen och som klienten kan träna hemma ? ger klienten råd i val och skötsel av skor och strumpor

<p>Examinanden skall kunna skydda klienten från infektioner under behandlingen samt se till att klientens integritet är skyddad.</p> <p>Examinanden skall kunna välja och använda vårdredskap ändamålsenligt.</p> <p>Examinanden skall behärska vården av hud och naglar samt de fotvårdsmetoder som används för dessa.</p> <p>Examinanden skall kunna massera de nedre extremiteterna med hjälp av massagegreppen inom klassisk massage.</p>	<p>Att skydda klienten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? arbetar aseptiskt ? skyller klienten på ett ändamålsenligt sätt under behandlingen och använder vid behov andra metoder/redskap för att skydda klientens integritet <p>Att välja och använda vårdredskap:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? använder vårdredskapen tekniskt rätt ? använder vårdredskapen ändamålsenligt ? kan motivera sitt val av vårdredskap <p>Att behandla de vanligaste hud- och nagelproblemen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till orsaken till de vanligaste hud- och nagelförändringarna, hur de uppstår, vilka symtom de ger samt hur de behandlas ? kan självständigt behandla följande tillstånd med hjälp av mekanisk vård och utvärtes läkemedelsbehandling <ul style="list-style-type: none"> - långa naglar - tjocka naglar - nagelsvamp - klonaglar - inåtväxta naglar (ej bygelkorrigering) - vårtor (ej ocklusiv behandling) - valkar - förhårdnader - sprickor - inflammerad nagelvall ? kan sköta sår och lesioner under sakkunnig handledning ? kan ta mikrobprov av hud och naglar och skicka dem vidare för undersökning ? kan välja ändamålsenligt mjukt avlastningsmateriel för skydd av huden och som träs på eller limmas på foten eller i skon <p>Att massera de nedre extremiteterna:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan namnge och lokalisera de ytliga musklerna i nedre extremiteten ? behärskar massagegreppen strykning, tryck och knådning inom klassisk massage och kan utföra dem tekniskt rätt ? kan använda greppen med ändamålsenlig riktning, kraft, rytm och hastighet ? motiverar greppens och massageteknikernas fysiologiska effekter på vävnaderna
---	--

<p>Examinanden skall känna till de vanligaste hjälpmedlen och hur de används samt kunna ge klienten handledning i anskaffning av hjälpmedel.</p> <p>Examinanden skall arbeta ergonomiskt och skydda sig från smittor.</p>	<p>? känner till vilka hälsofaktorer hos människan som begränsar eller omöjliggör massage av de nedre extremiteterna och tar dem i beaktande i klientarbetet</p> <p>Kännedom om hjälpmedel:</p> <p>? känner till de vanligaste hjälpmedlen för rörelse och dagliga aktiviteter samt hur de används</p> <p>? berättar för klienten om de hjälpmedelstjänster som står till buds</p> <p>? hänvisar klienten till en sakkunnig för ordination av hjälpmedel</p> <p>Att upprätthålla den egna arbetsförmågan:</p> <p>? kan klargöra muskelarbetets och muskelbelastningens karaktär</p> <p>? kan förklara hur korrekta resp. felaktiga arbetsställningar påverkar kroppen</p> <p>? använder så sällan som möjligt arbetsställningar och arbetssätt som belastar stöd- och rörelseorganen</p> <p>? har tillräcklig belysning på arbetsplatsen</p> <p>? använder ändamålsenlig skyddsutrustning</p>
<p>Att utvärdera vården:</p> <p>Examinanden skall kunna avgöra om klienten behöver eftervård och hänvisa klienten rätt i vårdkedjan så att han får så effektiv och tidig hjälp som möjligt.</p> <p>Examinanden skall kunna producera behövlig feedback.</p> <p>Examinanden skall kunna utvärdera resultaten av sina behandlingar.</p> <p>Examinanden skall kunna tillgodogöra sig feedback från klienterna när han utvecklar sitt arbete.</p>	<p>Att utvärdera behovet av eftervård:</p> <p>? känner till hur vården är nivåstrukturerad inom social- och hälsovårdens samt fotvårdens vårdkedja</p> <p>? kan vid behov hänvisa klienten eftervård</p> <p>? arbetar preventivt</p> <p>Att producera feedback:</p> <p>? producerar ändamålsenlig feedback enligt de avtal som ingåtts med olika samarbetsparter</p> <p>Att utvärdera vårdresultaten:</p> <p>? jämför vårdresultaten med målsättningarna samt ändrar vid behov vårdplanen utifrån detta</p> <p>? beaktar också klientens åsikter om vården och dess resultat i utvärderingen</p> <p>Att tillgodogöra sig feedback för att utveckla arbetet:</p> <p>? ber klienten om feedback på sitt arbete</p> <p>? begrundar kritiskt den respons han fått och drar nytta av den när han utvecklar sitt arbete</p>

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Yrkesprovet i denna del av examen avläggs i form av arbetsprestationer i olika vårdsituationer, där examinanden visar att han eller hon behärskar fotvårdsprocessen. Examinanden skall visa att han eller hon tar hänsyn till klienten individuellt och helhetsbetonat när han gör upp en behandlingsplan.

Bedömningen baserar sig på uppföljning av enskilda vårdsituationer. Som stöd för bedömningen använder man muntliga och skriftliga utredningar och utvecklingsplaner, projektrapporter, en provportfölj, feedback från klienterna samt självvärdering.

Den här delen i examen skall bedömas av tre parter. Dels bedöms den av en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här examensdelen. Den skall också bedömas av arbetsgivaren eller av en arbetstagare på arbetsplatsen som är fotvårdare eller fotterapeut eller som har avlagt yrkesexamen i fotvård och som har tillräcklig arbetserfarenhet. Vid behov kan man vid bedömningen dessutom ta hjälp av andra yrkespersoner inom social- och hälsovården. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De iakttagelser och beslut som ligger till grund för bedömningen dokumenteras och meddelas examinanden omedelbart efter bedömningstillfället.

3 § FOTVÅRD I KRÄVANDE KLIENTARBETE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden skall känna till de vanligaste faktorerna som påverkar fötternas hälsa hos människor i olika åldrar, speciellt hos äldre, samt beakta dessa faktorer i planeringen och genomförandet av fotvården.</p>	<p>Att identifiera felställningar och belastningsskador i de nedre extremiteterna hos barn och ungdomar:</p> <ul style="list-style-type: none">? känner till och kan identifiera de vanligaste felställningarna och belastningsskadorna samt kan förklara hur de inverkar på stöd- och rörelseorganens utveckling? hänvisar ett barn eller ung person, som misstänks ha de ovan nämnda problemen, till en specialist? kan genom handledning förebygga felställningar och belastningsskador <p>Att identifiera problem och felställningar i de nedre extremiteterna hos personer i arbetsför ålder:</p> <ul style="list-style-type: none">? känner till och kan identifiera de vanligaste felställningarna samt kan förklara hur de inverkar på stöd- och rörelseorganens funktion? kan använda hälftömsinlägg för att avlasta områden som utsätts för tryck? kan genom handledning förebygga/ lindra arbetsrelaterade problem i de nedre extremiteterna

	<ul style="list-style-type: none"> - handledning i stimulans av ämnesom-sättningen i de nedre extremiteterna - handledning i pausering av arbetet - råd om arbetsskor <p>Kännedom om faktorer som bör beaktas i planeringen och genomförandet av fotvård för äldre:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? ser åldrandet som en naturlig del av livet ? känner till åldringsvårdens verksamhetsprinciper, servicestruktur och stödformer inom sitt eget område ? känner till de åldersrelaterade förändringarna i kroppens uppbyggnad och funktioner och hur de inverkar på de nedre extremiteternas kondition och funktionsförmåga ? kan genom handledning förebygga/lindra åldersrelaterade problem i de nedre extremiteterna ? känner till vilka faktorer i åldringens hälsotillstånd och i hans närmiljö som ökar fallrisken samt beaktar dem i sitt arbete
<p>Examinanden skall ha grundläggande kännedom om sjukdomar eller skador som härrör från det centrala nervsystemet och vilka problem de kan ge klienten samt kunna ta hänsyn till dessa i planeringen och genomförandet av fotvården.</p>	<p>Baskunskaper om sjukdomar och skador:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan beskriva orsakerna till sjukdomar som härrör från det centrala nervsystemet samt symtomen, sjukdomsförloppet och principerna för vården: <ul style="list-style-type: none"> - hemiplegi - Parkinsons sjukdom - sjukdomen MS - CP-skada - ryggmärgsskada <p>Att i fotvården ta hänsyn till och kunna identifiera störningar som orsakas av sjukdomar i det centrala nervsystemet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? granskar klientens tillstånd ? observerar förändringar i muskeltonusen i klientens nedre extremiteter ? upptäcker känselbortfall i klientens nedre extremiteter ? tar hänsyn till klientens svårigheter att behärska ställningar ? beaktar andra symtom som kan försvåra fotvården <ul style="list-style-type: none"> - tremor eller darrningar - tvångsrörelser

<p>Examinanden skall ha grundläggande kännedom om sjukdomar i stöd- och rörelseorganen och vilka problem de kan ge klienten samt kunna ta hänsyn till dessa i planeringen och genomförandet av fotvården.</p>	<p>Baskunskaper om sjukdomar i stöd- och rörelseorganen:</p> <p>? kan beskriva orsakerna till sjukdomar i stöd- och rörelseorganen samt symtomen, sjukdomsförloppet och principerna för vården:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ledgångsreumatism - artros - osteoporos <p>Att ta hänsyn till de problem som sjukdomar i stöd- och rörelseorganen förorsakar:</p> <p>? känner igen symtomen på akuta inflammationer och vet hur inflammationstillstånd begränsar fotvården</p> <p>? känner till vilka hudproblem som en underliggande sjukdom kan ge upphov till</p> <p>? tar hänsyn till eventuell ledsmärta under fotvårdsbehandlingen (väljer t.ex. rätt vårdställning för klienten)</p>
<p>Examinanden skall ha grundläggande kännedom om diabetes och vilka problem sjukdomen kan ge klienten samt kunna ta hänsyn till dessa då han eller hon planerar och genomför fotvården enligt anvisningar av sakkunniga.</p>	<p>Baskunskaper om diabetes:</p> <p>? kan beskriva orsakerna till diabetes samt symtomen, sjukdomsförloppet och principerna för vården, i synnerhet vikten av att:</p> <ul style="list-style-type: none"> - förebygga hudskador på de nedre extremiteterna - göra regelbundna undersökningar av fötterna - hänvisa klienten till expertvård så tidigt som möjligt <p>Att ta hänsyn till och kunna identifiera komplikationer av diabetes:</p> <p>? kan identifiera en s.k. ”riskpatient” och ”riskfot”</p> <ul style="list-style-type: none"> - blodkärlsförändringar - neuropati - störningar i försvarsmekanismernas funktion - sockerpåverkad bindväv - mekaniska faktorer <p>? känner till klassificeringen av riskfötter och hur de bör behandlas i enlighet med fotvårdsrekommendationen</p> <p>Att identifiera och behandla sår och lesioner:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> ? känner igen symtomen på inflammationer och infektioner i de nedre extremiteterna ? känner igen ett neuropatiskt och ischemiskt sår och kan skilja dem från varandra ? känner till den rådande klassificeringen av sår ? känner igen symtomen på begynnande nekros ? behandlar såren enligt anvisningar från en expert
<p>Examinanden skall ha grundläggande kännedom om effekterna av drogmissbruk och vilka problem drogmissbruk ger upphov till samt kunna beakta dessa i planeringen och genomförandet av fotvården enligt anvisningar av experter.</p>	<p>Att ta hänsyn till effekterna av drogmissbruk i planeringen och genomförandet av vården:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? har baskunskaper om effekterna av alkohol-, drog-, läkemedels- och tobaksmissbruk ? känner till vilka problem som drogerna kan förorsaka klienten ? genomför fotvården med hänsyn till de problem som drogerna eventuellt förorsakar klienten enligt anvisningar av experter

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Den som deltar i yrkesprovet i den här delen av examen skall ha kännedom om de sjukdomar och symtom som nämns i examensdelen till de delar som dessa eventuellt ger upphov till hälsoproblem i de nedre extremiteterna eller andra faktorer som måste tas hänsyn till i fotvården. För att få delta i yrkesprovet i examensdelen skall examinanden ha avlagt delen ”Fotvårdsprocessen” med godkänt resultat.

Yrkesprovet i den här delen av examen avläggs i form av arbetsprestationer i olika vårdsituationer. Examinanden skall visa att han kan arbeta som fotvårdsexpert i olika verksamhetsmiljöer inom social- och hälsovården samt i yrkesövergripande samarbetsnätverk. Examinanden skall visa att han kan vårda klienter som har fotproblem förknippade med olika åldersstadier och sjukdomar.

Bedömningen baserar sig på uppföljning av enskilda vårdsituationer. Som stöd för bedömningen använder man feedback från klienterna samt muntliga och skriftliga utredningar, utvecklingsplaner, projektrapporter, en provportfölj samt självvärdering.

Den här delen i examen skall bedömas av tre parter. Dels bedöms den av en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här examensdelen. Den skall också bedömas av arbetsgivaren eller av en arbetstagare på arbetsplatsen som är fotvårdare eller fotterapeut eller som har avlagt yrkesexamen i fotvård och som har tillräcklig arbetserfarenhet. Vid behov kan man vid bedömningen dessutom ta hjälp av andra yrkespersoner inom social- och hälsovården. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De iakttagelser och beslut som ligger till grund för bedömningen dokumenteras och meddelas examinanden omedelbart efter bedömningstillfället.

B. DE VALFRIA EXAMENSDELARNA

4 § SJÄLVSTÄNDIG YRKESUTÖVNING

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
Examinanden skall veta vad som är karaktäristiskt för yrkesutövandet inom social- och hälsovården.	Yrkesutövning inom hälsovården: ? känner till och förstår de yrkesetiska skyldigheterna och följer dem ? kan förklara vilken betydelse följande lagar har i yrkesutövningen - lagen (559/1994) och förordningen (564/1994) om yrkesutbildade personer inom hälso- och sjukvården - lagen om patientens ställning och rättigheter (785/1992) - lagen om klientens ställning och rättigheter inom socialvården (812/2000) ? tar ansvar för och utvecklar det egna arbetet
Examinanden skall känna till begreppet affärsidé och vikten av att utveckla affärsidén i arbetet som självständig yrkesutövare.	Kännedom om affärsidén och dess betydelse: ? presenterar en klar och begriplig affärsidé ? gör en marknadsundersökning inom sin bransch och sitt verksamhetsområde (klienter, målgrupper, produkter och verksamhet)
Examinanden skall känna till de olika företagsformerna inom affärslivet för att på ett välmotiverat sätt kunna planera ett lämpligt eget företag. Han skall också kunna beakta ansvarsfrågor som berör olika företagsformer i planeringen.	Kännedom om företagsformerna: ? känner till de olika företagsformernas särdrag (enskild firma, öppet bolag, kommanditbolag och aktiebolag) ? kan välja en företagsform och motivera sitt val
Examinanden skall förstå begreppet nätverksekonomi samt kunna arbeta som medlem av ett nätverk på ett sätt som gynnar alla parter.	Nätverksarbete: ? kan erbjuda tjänster för olika målgrupper ? samarbetar med andra yrkesmän inom hälsovården
Examinanden skall genom sin kundservice skapa och upprätthålla varaktiga kundrelationer.	Att skapa och upprätthålla kundrelationer: ? värdesätter sina klienter ? informerar om tidsbeställning och tidtabeller, priser och annullering av bokade tider ? håller överenskommelser med klienten

<p>Examinanden skall kunna använda sig av marknadsföring för att göra sitt företag känt.</p>	<p>Marknadsföringsåtgärder:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan identifiera marknadsföringsobjekten ? känner till och kan använda olika metoder och redskap för marknadsföring ? marknadsför sin verksamhet i enlighet med social- och hälsovårdens moraliska och etiska principer ? tar vid behov hjälp av sakkunniga i marknadsföringen
<p>Examinanden skall kunna göra de anmälningar som krävs vid grundandet av företaget.</p>	<p>Att starta verksamheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan göra de lagstadgade anmälningarna när verksamheten inleds (beskattning, FöPL, handelsregistret och TEO)
<p>Examinanden skall i huvuddrag känna till arbetslöshets-, pensionsskydds- och patientförsäkringssystemet för företagare.</p>	<p>Arbetslöshets-, pensionsskydds- och patientförsäkringssystemet:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till det huvudsakliga innehållet och lagstiftningen inom pensionsskyddet och patientförsäkringarna ? känner till villkoren för arbetslöshetsförsäkring
<p>Examinanden skall förstå mervärdesskattesystemets betydelse i sitt arbete.</p>	<p>Mervärdesskatten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan skilja mellan momspliktigt och icke momspliktigt arbete
<p>Examinanden skall kunna utarbeta en inkomstbudget samt göra upp en resultaträkning som motsvarar en enskild yrkesutövares behov på basis av bokföringen. Han skall också förstå skillnaden mellan omsättningen och den beskattningsbara inkomsten.</p>	<p>Budget och resultaträkning:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan göra en täckande prissättning (egen utkomst, semesterpenning, svinn t.ex. annullerade och obokade tider) ? beaktar fasta och rörliga kostnader i sina beräkningar (avskrivningar, lån och skatt)
<p>Examinanden skall vara förtrogen med den enskilda yrkesutövarens bokföringsskyldighet samt känna till de vanligaste nyckeltalen som berör lönsamhet och likviditet. Han skall också vid behov kunna samarbeta med sakkunniga i bokföring.</p>	<p>Bokföring:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till de normer som berör yrkesutövare i bokföringslagen (1336/1997) och bokföringsförordningen (1339/1997) ? kan föra en enkel kassabok ? förstår debet- och creditsystemets, avtalsverifikatens och bokslutets betydelse ? fullföljer arkiveringsskyldigheten för bokföringsverifikat och övrigt material ? kan tolka en resultat- och balansräkning ? tar vid behov hjälp av en sakkunnig inom branschen

<p>Examinanden skall kunna fylla i en skattedeklaration för enskilda yrkesutövare och vid behov konsultera en sakkunnig.</p>	<p>Skattedeklaration:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? samlar in de uppgifter som behövs i skattedeklarationen ? tar vid behov hjälp av en sakkunnig
<p>Examinanden skall förstå sitt ansvar som företagare samt känna till företagar- och intressebevakningssystemet, hur man organiserar sig och hur man kan använda dessa organisationer.</p>	<p>Intressebevakning:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? är medveten om att företagaren själv i första hand är ansvarig för sin yrkesutövning ? vet hur en självständig yrkesutövare kan organisera sig ? känner till möjligheterna att få stöd och råd från intressebevakningsorganisationer ? är i anslutning till intressebevakningen förtrogen med arbetslagstiftningen och löneadministrationen, social- och hälsovårdens kollektivavtalssystem samt lagstiftningen om arbetarskydd, ordnande av arbetshälsovård och samarbete inom företag.

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Den här delen i examen godkänns som avlagd om examinandens tidigare avlagt delen "Självständig yrkesutövning" i en annan yrkesexamen eller specialyrkesexamen med godkänt betyg. Den här examensdelen bedöms utifrån skriftliga alster, muntliga motiveringar, projektarbeten, en provportfölj eller olika kombinationer av dessa som härletts från kraven på yrkesskicklighet och där fotvårdsarbetets särdrag framträder så tydligt som möjligt. Dessutom baseras bedömningen på självvärdering.

I bedömningen av den här examensdelen används en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här examensdelen samt en sakkunnig i företagsamhet. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De bedömda prestationerna dokumenteras och meddelas examinandens omedelbart efter bedömningstillfället.

§ 5 ETERISKA OLJOR INOM FOTVÅRD

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden skall vara förtrogen med de eteriska oljorna och deras terapeutiska effekter.</p>	<p>Kännedom om de eteriska oljornas terapeutiska effekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? vet definitionen på eteriska oljor och känner till deras egenskaper ? vet hur eteriska oljor verkar ? kan redogöra för de terapeutiska effekterna hos de eteriska oljor som examinan den har tillgång till
<p>Examinanden skall känna till de eteriska oljornas effekter och kunna använda dem vid fotvård.</p>	<p>Kännedom om hur eteriska oljor verkar:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan redogöra för upptagningen genom huden, slemhinnorna och luftvägarna ? kan redogöra för de aromatiska effekterna (luktsinnet) <p>De eteriska oljornas allmänna fysiska och psykiska effekter:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan redogöra för effekterna på <ul style="list-style-type: none"> - blodcirkulationen - vätskecirkulationen - nervsystemet - psyket
<p>Examinanden skall känna till vilka basoljor som lämpar sig för utspädning av eteriska oljor samt dispergeringsmedlen.</p>	<p>Kännedom om basoljor och dispergeringsmedel:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till vilka basoljor som lämpar sig för fotvård ? känner till vilka ämnen som löser eteriska oljor, lämpade för fotbad, i vatten
<p>Examinanden skall känna till verkningarna hos de vanligaste eteriska oljorna som lämpar sig för fotvård samt enligt vilka principer man blandar dem.</p>	<p>Att använda eteriska oljor:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan utförligt namnge minst 12 oljor som används vid fotvård bland de oljor som finns uppräknade i bilaga 2 ? beskriver hur en olja, som skall användas vid fotmassage eller fotbad, blandas ? känner till de terapeutiska effekterna och biverkningarna hos de oljor som används vid fotmassage och fotbad
<p>Examinanden skall kunna namnge oljor som inte lämpar sig för fotvård.</p>	<p>Oljor som inte lämpar sig för fotvård:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? kan utförligt namnge vilka oljor som inte lämpar sig för fotmassage och fotbad enligt den bifogade listan (bilaga 2)
	<p>Att göra upp en vårdplan:</p>

<p>Examinanden skall kunna göra upp en skriftlig fotvårdsplan där det ingår eteriska oljor.</p>	<ul style="list-style-type: none"> ? undersöker klienten genom intervju, observation och palpation ? gör upp en fotvårdsplan med eteriska oljor som komplement utifrån undersökningsresultaten ? beaktar eventuella kontraindikationer för varje enskild klient ? vet vilka klientgrupper som inte kan behandlas med eteriska oljor
<p>Examinanden skall kunna välja och blanda en olja för fotmassage eller fotbad som är lämplig och säker för klienten.</p>	<p>Att motivera valet av olja och blanda olja:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? väljer eterisk olja/oljor enligt behandlings-syftet och kan motivera sitt val ? kan välja en ändamålsenlig basolja ? blandar den eteriska oljan och basoljan exakt och noggrant
<p>Examinanden skall kunna beakta de krav som ställs på vårdmiljön vid användning av eteriska oljor.</p>	<p>Att beakta vårdmiljön:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? ordnar en fridfull, trivsamt och ostörd vårdmiljö ? ser till att belysningen är tillräcklig och inte bländar ? vädrar rummet vid behov
<p>Examinanden skall kunna genomföra sin vårdplan tekniskt rätt och beakta de eteriska oljornas effekter.</p>	<p>Att använda eteriska oljor vid fotvård:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? använder ändamålsenliga massagegrepp ? reglerar kraften och rytmen i massagen ändamålsenligt ? kan göra en fotbadsblandning med beaktande av <ul style="list-style-type: none"> - vattnets temperatur - mängden eterisk olja - dispergeringsmedlet
<p>Examinanden skall beakta klientens känslor och reaktioner både under den enskilda behandlingen och under behandlingsserien samt vid behov kunna ändra behandlingen för att uppnå ett optimalt vårdresultat.</p>	<p>Att beakta reaktioner och respons:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till och kan identifiera allergiska och toxiska reaktioner ? kan ändra sin massageteknik vid behov ? antecknar förändringar ? ändrar vid behov oljeblandningen ? konsulterar läkare och/eller hänvisar klienten till läkare vid behov
<p>Examinanden skall kunna ge vägledning i</p>	<p>Vägledning i egenvård:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? ger korrekt information om vila, vätska och

egenvård efter användningen av eteriska oljor.	<p>njutningsmedel</p> <p>? berättar om eventuella humörförändringar</p> <p>? informerar om hur de eteriska oljorna inverkar på invanda levnadssätt</p> <p>Vägledning i valet av ändamålsenliga oljor för hemmabruk:</p> <p>? kan ge klienten råd i val och användning av en lämplig olja för hemmabruk</p>
Examinanden skall kunna bedöma behandlingens/vårdplanens effektivitet och vilka faktorer som haft en främjande eller eller hämmande inverkan på den.	<p>Att bedöma behandlingens/-behandlingsseriens effekter:</p> <p>? kan klargöra vilka faktorer som inverkat på huruvida de uppställda målen har uppnåtts eller inte</p>
Examinanden skall kunna söka information om eteriska oljor, följa forskningsresultaten om eteriska oljor samt använda informationen kritiskt till att utveckla sin yrkesskicklighet.	<p>Att utveckla yrkesskickligheten:</p> <p>? använder källor kritiskt till att utveckla den egna yrkesskickligheten</p> <p>? drar nytta av facklitteratur och forskningsresultat i utvecklingsplanen för den egna yrkesskickligheten</p>
Examinanden skall fatta moraliskt och etiskt hållbara beslut i sitt arbete.	<p>Att fatta moraliska och etiska beslut:</p> <p>? är medveten om sina yrkesmässiga begränsningar när det gäller eteriska oljor</p> <p>? konsulterar läkare eller hänvisar klienten till läkare vid behov</p>

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Den här delen i examen godkänns som avlagd om examinanden tidigare avlagt delen ”Eteriska oljor vid klassisk massage” i specialyrkesexamen för massör eller delen ”Aromterapi och eteriska oljor inom skönhetsvården” i specialyrkesexamen för kosmetolog med godkänt betyg.

Yrkesprovet i den här examensdelen avläggs i form av arbetsprestationer i olika vård-situationer. För bedömning av den praktiska skickligheten avlägger examinanden ett massageprov där han använder eteriska oljor på en provmottagare. Den egna oljeblandningen som examinanden blandat för provmottagaren skall konstateras lämpa sig för behandlingssyftet innan massageprovet avläggs.

Bedömningen baserar sig på uppföljning av enskilda vårdsituationer samt vårdens och oljornas effekt, bedömning av skriftliga vårdplaner och anvisningar, feedback från klienterna samt uppföljning av hur examinanden behärskar oljorna och fotvården som helhet. Examinanden visar att han har kännedom om eteriska oljor och kan blanda dem enligt blandningsprinciperna för oljor. Som stöd för bedömningen används skriftliga utredningar och en provportfölj om eventuella allergiska reaktioner som eteriska oljor kan förorsaka samt toxiska oljor. I bedömningen används också examinandens självvärdering.

Den här delen av examen skall bedömas av tre parter. Dels bedöms den av en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här

examensdelen. Den skall också bedömas av en yrkesperson som har avlagt yrkesexamen i fotvård och examensdelen ”Eteriska oljor inom fotvård” med godkänt betyg eller av en fotvårdare eller fotterapeut som har tillräcklig utbildning i eteriska oljor och arbetserfarenhet i branschen eller av en utbildad aromterapeut som har avlagt examen inom hälsovården. Vid behov kan man vid bedömningen dessutom ta hjälp av andra yrkespersoner inom social- och hälsovården. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De iakttagelser och beslut som ligger till grund för bedömningen dokumenteras och meddelas examinandena omedelbart efter bedömningstillfället.

6 § ZONTERAPEUTISK FOTMASSAGE

a) Kraven på yrkesskicklighet	b) Mål och kriterier för bedömningen
<p>Examinanden skall känna till grundtanken med zonterapi och faktorer kring den.</p> <p>Examinanden skall förstå syftet med zonterapeutisk fotmassage som ges i samband med fotvård.</p>	<p>Kännedom om grundtanken med zonterapi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? känner till reflexområdena och reflekteringsprinciperna och kan förklara deras betydelse ? är förtrogen med grundkartan ? kan redogöra för zonterapiens grundsyfte och de allmänna målen för behandlingen <p>Att förstå syftet med zonterapeutisk fotmassage:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? ser zonterapeutisk fotmassage som en del av fötternas helhetsmässiga välmående
<p>Examinanden skall kunna beakta de krav som zonterapeutisk fotmassage ställer på vårdmiljön.</p>	<p>Vårdmiljön:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? ser till att klienten har en bra och avslappnande ställning under behandlingen ? ser till att vårdmiljön är tillräckligt varm, dragfri, lugn, trivsamt och ostörd ? ser till att belysningen i vårdmiljön är tillräcklig och inte bländar
<p>Examinanden skall behärska de grundläggande greppen och teknikerna vid zonterapeutisk fotmassage.</p>	<p>Grundläggande grepp och tekniker:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? behärskar greppen tekniskt ? behärskar riktningen, kraften, rytmen och hastigheten i greppen samt reglerar dessa ändamålsenligt i massagen
<p>Examinanden skall kunna undersöka klienten grundligt och göra upp en fotvårdsplan som innehåller zonterapeutisk massage.</p>	<p>Att undersöka och göra upp en vårdplan:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? undersöker klienten genom intervju, observation och palpation ? känner till och kan identifiera förändringar i foten som beror på störningar, vet var de

	<p>är placerade och betydelsen av smärtans natur</p> <ul style="list-style-type: none"> - vävnadsförändringar - ömhet vid tryck - smärtans natur <p>? vet vilka faktorer som begränsar eller omöjliggör zonterapeutisk fotmassage och beaktar dessa när han gör upp vårdplanen</p> <p>? vet hur smärtstillande medel inverkar på zonsmärtan och beaktar detta när han planerar och ger behandlingen</p> <p>? gör utifrån undersökningsresultaten upp en fotvårdplan där det ingår zonterapeutisk fotmassage</p>
<p>Examinanden skall kunna ge grundlig zonterapeutisk fotmassage på allmän nivå utan att någon kroppsdel eller något organ får specialstimulans.</p>	<p>Att ge zonterapeutisk fotmassage:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? förbehandlar områdena ? ger en allmän behandling ? behandlar alla områden jämnt ? arbetar i rätt ordningsföljd ? väljer en lämplig och trygg vårdtid för klienten
<p>Examinanden skall beakta klientens känslor och reaktioner både under den enskilda behandlingen och under behandlingsserien samt vid behov kunna ändra behandlingen för att uppnå ett optimalt vårdresultat.</p>	<p>Att beakta reaktioner och respons:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? följer upp och bedömer situationen under behandlingens gång ? ber klienten om respons ? känner till och upptäcker reaktioner på en alltför kraftfull behandling under massagens gång och efteråt samt ändrar sin massageteknik i dessa situationer ? antecknar förändringar ? hänvisar klienten till läkare vid behov
<p>Examinanden skall kunna bedöma effekterna av den zonterapeutiska fotmassagen och hänvisa klienten zonterapeutisk eftervård.</p>	<p>Att bedöma vårdresultaten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? bedömer om smärta i foten lindrats ? känner till allmänna reaktioner på behandlingen och berättar om dem för klienten ? frågar klienten om effekterna av vården ? hänvisar klienten till en professionell zonterapeut vid behov
<p>Examinanden skall kunna söka information om zonterapi och använda den kritiskt till att utveckla sin yrkesskicklighet.</p>	<p>Att utveckla yrkesskickligheten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? använder sig kritiskt av facklitteratur och andra källor inom branschen för att utveckla sin yrkesskicklighet
<p>Examinanden skall fatta moraliskt och etiskt hållbara beslut i sitt arbete.</p>	<p>Att fatta moraliska och etiska beslut:</p> <ul style="list-style-type: none"> ? är medveten om sina yrkesmässiga

	begränsningar inom zonterapi ? konsulterar läkare och/eller hänvisar klienten till läkare vid behov
--	---

c) Sätten att påvisa yrkesskickligheten

Den här delen i examen godkänns som avlagd om examinanden tidigare avlagt delen "Klassisk zonterapi i hälsofrämjande syfte" i specialyrkesexamen för kosmetolog med godkänt betyg.

Yrkesprovet i den här examensdelen avläggs i form av arbetsprestationer i olika vård-situationer. För bedömning av den praktiska skickligheten avlägger examinanden ett zonterapeutiskt massageprov på en provmottagare.

Bedömningen baserar sig på uppföljning av enskilda vårdsituationer, bedömning av skriftliga vårdplaner och anvisningar, feedback från klienterna samt uppföljning av hur examinanden behärskar zonterapeutisk fotmassage och fotvård som helhet. Som stöd för bedömningen kan man använda en provportfölj. Provet skall också bedömas utifrån examinandens självvärdering.

Den här delen i examen skall bedömas av tre parter. Dels bedöms den av en pedagogiskt kompetent lärare inom social- och hälsovård som har lämplig behörighet för den här examensdelen. Den skall också bedömas av en yrkesperson som har avlagt yrkesexamen i fotvård och examensdelen "Zonterapeutisk fotvård" med godkänt betyg eller av en fotvårdare eller fotterapeut som har tillräcklig utbildning i zonterapi och arbetserfarenhet i branschen eller av en utbildad zonterapeut som har avlagt examen inom hälsovården. Vid behov kan man vid bedömningen dessutom ta hjälp av andra yrkespersoner inom social- och hälsovården. Den som är ansvarig för bedömningen skall ha avlagt utbildning för examensmästare.

De iakttagelser och beslut som ligger till grund för bedömningen dokumenteras och meddelas examinanden omedelbart efter bedömningstillfället.

BILAGA 1

Beskrivning av arbetet för dem som avlagt yrkesexamen i fotvård

Fotvårdsarbetet är en del av social- och hälsovårdens servicesystem. De som avlagt yrkesexamen i fotvård arbetar inom sitt eget ansvarsområde i det här systemet och samarbetar med andra sakkunniga inom branschen. Arbetet är ansvarsfullt och kräver kännedom om människans fysiska, psykiska och sociala funktioner. De som har för avsikt att avlägga yrkesexamen i fotvård skall åtminstone ha en examen på andra stadiet i social- och hälsovård, tidigare examen på skolnivå inom social- och hälsovård, grundexamen inom skönhetsbranschen eller tidigare examen för kosmetolog.

De som avlagt yrkesexamen i fotvård kan arbeta som självständiga yrkesutövare eller som anställda i olika verksamhetsmiljöer inom social- och hälsovården, t.ex. på sjukhus, omsorgs- och vårdinrättningar, servicehus, rehabiliteringscentra, badinrättningar, skönhetsalonger och i hem.

Social- och vårdarbetets etiska principer och kundbetjäningspraxis är viktig i fotvårdsarbetet; klienten och hans problem skall bemötas på ett människonära och helhetsbetonat sätt. De som avlagt examen arbetar inom området för basfotvård med tonvikt på förebyggande vård, hälsofrämjande, tidig diagnostisering och handledning i egenvård. De behandlar de vanligaste problemen i de nedre extremiteterna och hänvisar klienterna till specialister inom branschen för mera krävande vårdåtgärder. De observerar även förändringar hos friska och sjuka klienter och kan hänvisa klienterna ändamålsenlig vård. De kan också bedöma sitt eget arbete och är villiga att utveckla det.

De som avlagt yrkesexamen i fotvård deltar med sitt yrkeskunnande i verksamheten inom olika vårdkedjor och utvecklar kompetensen och tjänsterna inom sin bransch. Genom sitt arbete framhåller de vikten av fotvård både för klienterna och för andra yrkesgrupper.

BILAGA 2

ETERISKA OLJOR SOM LÄMPAR SIG FÖR FOTVÅRD

OLJOR SOM KAN ANVÄNDAS VID FOTMASSAGE OCH FOTBAD:

Utspädning: 2–4 droppar/behandling oberoende av mängden basolja eller vatten.

BERGAMOTT	Citrus aurantium bergamia
EUKALYPTUS	Eucalyptus radiata eller Smithii
INGEFÄRA	Zingiber officinalis
KAMOMILL	Chamaemelum nobile
EN	Juniperus communis
LAVANDIN	Lavandula hybrida, t.ex. Super eller Reydovan
LAVENDEL	Lavandula angustifolia
SVARTGRAN	Picea mariana
PALMAROSA	Cymbopogon martinii
PATCHOULI	Pogostemon cablin
PETITGRAIN	Citrus aurantium-blad
PEPPARMYNTA	Mentha x piperita
RAVENSARA	Ravensara aromatica
ROSMARIN	Rosmarinus officinalis
SANDELTRÄ	Santalum album
CYPRESS	Cupressus sempervirens
TIMJAN	Thymus vulgaris ct. linalol
TEA TREE	Melaleuca alternifolia
YLANG YLANG	Canaga odorata

BASOLJOR:

SESAMOLJA
OLIVOLJA
SOLROSOLJA
DRUVKÄRNEOLJA
APRIKOSKÄRNEOLJA
JOJOBAOLJA

OLJEEXTRAKT:

RINGBLOMOLJA
JOHANNESÖRTOLJA

ETERISKA OLJOR SOM INTE LÄMPAR SIG FÖR TERAPEUTISKT BRUK:

BASILIKA (med hög estradiolhalt)	Ocimum basilicum
CASSIA	Cinnamon cassia, C. aromaticum
BJÖRK	Betula alleghaniensis, B. lenta
KADE	Juniperus oxycedrus
KALMUS	Acorus calamus var angustatus
KAMFER	Cinnamomum camphora (laurus camfora)
KANELBARK	Cinnamomum verum, C. zeylanicum
COSTUS	Saussurea costus, S. lappa, Auclandia costus
ELECAMPANE (ÅLANDSROT)	Inula helenium
FIKONBLAD	Ficus caria
LANYANA	Artemisia afra
MELALEUCA BRACTEATA	Melaleuca bracteata
SE NAP	Brassica nigra, B. sinapoides, Sinapis nigra
PENNYROYAL (POLEJMYNTA)	Mentha pulegium (Europa), Hedonia pulegioides (Nordamerika)
RAVENSARA ANISATA	Ravensara anisata
SALVIA (DALMATINSK)	Salvia officinalis
ASARUM CANADENSE	Asarum canadense
RENFANA	Tanacetum vulgare, Chrysanthemum vulgare
DRAGON (med hög estradiolhalt)	Artemisia dracunculus
VERBENA	Lippia citriodora, Aloysia triphylla
WINTERGREEN (VINTERGRÖNA)	Gaultheria procumbens
WORMWOOD (MALÖRT)	Artemisia absinthium

PROBLEM SOM KRÄVER NOGGRANT VAL AV ETERISKA OLJOR:

DIABETES
FÖRHÖJT BLODTRYCK
METALA SJUKDOMAR
MISSBRUK
KLIENTENS MEDICINERING

Utbildningsstyrelsen har godkänt dessa examensgrunder med stöd av lagen om yrkesinriktad vuxenutbildning.

De fristående examina är examina som särskilt planerats och utvecklats för att avläggas av den vuxna befolkningen.

Planeringen och genomförandet av de fristående examina baserar sig på ett nära samarbete mellan sakkunniga inom undervisning och arbetsliv.

UTBILDNINGSSTYRELSEN
Utbildningsstyrelsen/försäljning
Hagnäsgatan 2
Pb 380
00531 Helsingfors

Tfn: försäljning (09) 774 774 50
växel (09) 774 775
fax (09) 774 774 75
E-mail: myynti@oph.fi
Internet: www.oph.fi